

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

«29» серпня 2025 року

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри медицини
катастроф та військової медицини

доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК

«29» серпня 2025 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Безпека життєдіяльності»

Спеціальність	17 «Терапія та реабілітація», 17.02 Ерготерапія
Освітній рівень	Бакалавр
Освітня програма	ОПП «Ерготерапія», 2025
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Медицини катастроф та військової медицини
Контактна інформація	<i>emergency@vntu.edu.ua</i> вул.Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432) 661293
Укладач силабусу	к.мед.н., доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК, к.психол.н., доц. ЗВО Анатолій ШЕВЧУК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 17, складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	1 курс (I семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	60 годин /2,0 кредит ЄКТС
Кількість змістових модулів	1 модуль
Структура дисципліни	Лекції програмою не передбачені. Практичні заняття - 30 год Самостійна робота - 30 год
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна

2 . Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком програми є безпека життєдіяльності. Програма орієнтована на отримання знань збереження здоров'я та життя людини в сучасних умовах проживання; формування знань, умінь і компетенції щодо захисту від небезпек техногенного, антропогенного, природного походження та створення комфортних умов для життєдіяльності людини; формування знань щодо правових та організаційних аспектів охорони праці медичних працівників.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: медична біологія, медична та біологічна фізика, медична хімія, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, фізіологія та нейрофізіологія.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань умінь і компетенцій збереження здоров'я та життя людини в сучасних умовах проживання; формування знань, умінь щодо захисту від небезпек техногенного, антропогенного, природного походження та створення комфортних умов для життєдіяльності людини; формування знань щодо правових та організаційних аспектів охорони праці медичних працівників.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання основних валеологічних принципів здорового способу життя та основ безпечної діяльності медичного працівника, створює засади для наступного вивчення клінічних і гігієнічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з безпеки життєдіяльності в процесі подальшого навчання; закладає основи здорового способу життя та профілактики виникнення небезпечних ситуацій у подальшій професійній діяльності майбутнього лікаря.

3 .Результати навчання для дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

- планувати та проводити профілактичні й протиепідемічні заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб в умовах закладу охорони здоров'я на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб, епідеміологічного аналізу, використовуючи існуючі профілактичні та протиепідемічні методи;
- проводити виявлення і ранню діагностику інфекційних захворювань, первинні протиепідемічні заходи в осередку інфекційної хвороби;
- визначати негативні фактори навколишнього середовища на підставі даних санітарно-профілактичної установи;
- аналізувати стан здоров'я певного контингенту; визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту. Здійснювати аналіз захворюваності

населення, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу, використовуючи статистичні та лабораторні методи;

- проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції на території обслуговування;
- використовувати засоби захисту від небезпек у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- робити висновки про наявність шкідливих факторів впливу на медичних і фармацевтичних працівників під час виконання ним професійних обов'язків.

4.Зміст та логістика дисципліни

Модуль Безпека життєдіяльності	1 семестр 60 год./2,0 кредит	Практичні заняття №№ 1-10.
---------------------------------------	---------------------------------	----------------------------

Дисципліна включає 10 тем.

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Тема 2. Людина в системі „людина - зовнішнє середовище”

Тема 3. Значення зовнішнього середовища в системі „людина -зовнішнє середовище

Тема 4. Природні небезпеки, характер їх проявів і дії на людей та об'єкти економіки

Тема 5. Техногенні небезпеки та наслідки їх дії. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Алгоритм захисних поведінкових реакцій

Тема 7. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини

Тема 8. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини

Тема 9. Правові та організаційні питання безпеки життєдіяльності та охорони праці медичних і фармацевтичних працівників.

10.Професійні шкідливості при виконанні професійних обов'язків медичних і фармацевтичних працівників

Лекції програмою не передбачені.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять.

Індивідуальна робота включає опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем для презентації на засіданнях студентського наукового гуртка, виконання науково-практичних досліджень, участь у профільних олімпіадах, науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Календарні плани практичних занять, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра медицини катастроф та військової медицини/Студенту/Очна форма навчання/ Ерготерапія/ 1 курс/ Навчально- методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини атастроф та військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/> #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5.Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач.
Підсумковий контроль дисципліни (залік) по завершенню 4 семестру	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, ситуаційні завдання.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання httpS://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)

Поточний контроль	За чотирьохбальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Підсумковий контроль з дисципліни - залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див.Шкалу оцінювання)

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	Зараховано
170-179,99	B	Добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	Задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
60-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки поведінки під час сигналу «Повітряна тривога!» проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Студент, який не пройшов інструктаж, не допускається до практичних занять.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка, змінне взуття). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибораним після заняття.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально- методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами індивідуальної роботи згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є MicrosoftTeams, GoogleMeet. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини#/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ Студенту або <https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ <https://emergency.vnmu.edu.ua/> Студенту/ Ерготерапія /1 курс. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

Основна література:

1. Охорона праці в медичній галузі: Підручник / За ред. проф. О.П. Яворовського. –К.: «Медицина», 2021.- 488с.
2. Безпека життєдіяльності: Підручник / Желібо Є.П., Зацарний В.В., Заверуха Н.М.–

«Каравела», 2023.- 344с

3. Безпека життєдіяльності: Підручник / О.Запорожець, В.Заплатинський, Б. Халмурадов, та ін./ «Центр учбової літератури», 2024. – 448с.

4. Безпека життєдіяльності: Підручник / О. Запорожець, В. Заплатинський, Б. Халмурадов та ін. - К.: «Центр учбової літератури», 2021. – 448с.

5. Безпека життєдіяльності: Підручник/ П.С. Атаманчук. - К.: Центр навчальної літератури (ЦНЛ), 2021. – 276 с.

6. Безпека життєдіяльності та цивільний захист: Підручник. / О. Г. Левченко, О. В. Землянська, Н. А. Праховнік, В. В. Зацарний; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ: Каравела, 2021. – 268 с.

7. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник для студентів закладів вищої медичної освіти / Бобирьов В.М., Дворник В.М., Дев'яткіна Т.О., Важнича О.М., Дев'яткіна Н.М.- Вінниця : Нова Книга, 2021. – 248 с.

8. Біоетика та біобезпека: навчальний посібник / Укладачі: Юлія Максименко, Дмитро Вискушенко. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2022. 126 с.

9. Лікарська етика та деонтологія / уклад. О. М. Довженко; ЗДМУ, наукова бібліотека. – Запоріжжя, 2021. — 24 с.

10. Безпека життєдіяльності: Підручник / Бедрій І.Я.- «Магнолія-2026», 2023.- 496с.

Допоміжна література:

1. «Про затвердження Загальнодержавної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2009-2013роки» /Закон України від 19.02.2009 No 1026 VI. Редакція від 07.07.2012- Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-17#Text>.

2. «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини(ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ Закон України», редакція від 12.01.2023//. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2869-20>.

3. «Про захист населення від інфекційних хвороб» /Закон України No 1645-III від 6 квітня 2000 року. Редакція No 3302-IX від 09.08.2023: - Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14#Text>

4. «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» / Наказ МОЗ України No110 14.02.2012 (Редакція від 01.01.2025)- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0661-12#Text>

5. «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» / Закон України No 2427-VIII від 17.05.2018. (Редакція від 08.02.2025)- Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2427-19#Text>

6. «Основи законодавства України про охорону здоров'я» /Закон України від 19 листопада 1992 року No 2801-XII / Редакція від 28.08.2025. - Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

7. Закон України про психіатричну допомогу. (Редакція від 01.01.2025)- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>

8. «Методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» - Режим доступу:<https://mon.gov.ua/npra/pro-metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij>

9. «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі Міністерства охорони здоров'я України».-Наказ МОЗ України від 28.09.2012 No 751. Редакція від 04.04.2025. - Режим доступу: - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2001-12#Text>

10. Гельсінська декларація Всесвітньої медичної асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження». - Режим доступу:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005#Text

11. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2021). Bioethics Programme.- Режим доступу: <https://en.unesco.org/themes/ethics-science-and-technology/bioethics->

programme

12. Декларація про незалежність та професійну свободу лікаря, прийняття 30 жовтня 1986 року. - Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/158629___158629

13. Європейська Хартія прав пацієнтів в Україні. - Режим доступу: <https://phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/hartia.pdf>

14. Текст Загальної декларації про геном людини і права людини. - Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/199095___199160

15. Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації / Наказ МОЗ України від 24.03.2016 No 240 (Редакція від 12.11.2021) - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-16#Text>

16. Етичний кодекс медичної сестри України. -- Режим доступу: <https://studfile.net/preview/9748745/page:3/>

17. Етичний кодекс лікаря, 2009. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001748-09#Text>

18. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України.- Режим доступу: <https://nuph.edu.ua/etichnijj-kodeks-farmaceutichnih-prac/>

19. Клятва лікаря: затверджено Указом Президента України від 15 червня 1992 року No 349 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/349/92>

20. Міжнародний кодекс медичної етики. Прийнятий 3-ю Генеральною асамблеєю Всесвітньої Медичної Асоціації (Лондон, жовтень 1949 р.) з подальшими поправками 1968 р., 1983 р. - Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/140842___140842

Інформаційні ресурси:

1.Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>

2.Сайт бібліотеки - <http://library.vnmu.edu.ua>

3.Сайт кафедри медицини катастроф та військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/>

4.Інформаційно правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>.

5.Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>

6.Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.

7.Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>

8.МОЗ України <https://moz.gov.ua/>

9.Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>

10.Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.

Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ <https://emergency.vnmu.edu.ua/> Студенту /Ерготерапія / 1 курс).

Силабус з дисципліни «Безпека життєдіяльності» обговорено та затверджено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини ВНМУ ім. М.І. Пирогова (протокол № 1 від 27 серпня 2025 року).

Відповідальна за дисципліну

ст. викладач Тетяна Сидорчук

Завідувач кафедри

доц. ЗВО Микола Матвійчук